

Welkom in Beveren en Kruibeke!

Langs Wase forten en kastelen

Het traject van 60 km loopt vanuit Beveren via rustige wegen langs Haasdonk, Temse, Steendorp, Rupelmonde, Bazel, Kruibeke, Melsele en Kallo tot aan het Fort Liefkenshoek.

Beveren en Kruibeke liggen in het oosten van het Waasland, te midden van grote steden als Sint-Niklaas (10 km), Antwerpen (13 km), Lokeren (27 km) en Dendermonde (28 km). Werp een blik op de haven, volg de slingerende Schelde, rij langs polders en bolle akkers, geniet van de pittoreske dorpskernen en de grensstreek met Hulst in Nederland, ontdek de Antwerpse fortengordel en enkele historische kastelen.

Afkortingen wegbeschrijving

L = links
K = kruispunt
R = rechts
Ei = einde
Rd = rechtdoor
W = weg

Voorbeelden

3WL = derde weg links
EiWR = einde weg rechts
KRd = kruispunt rechtdoor

Onverharde wegen en doodlopende straten worden niet meegerekend, tenzij anders vermeld. Als er geen wegverandering is aangegeven, volg je de weg rechtdoor.

Welkom in CC Ter Vesten, het cultureel centrum van Beveren en de startplaats van onze tocht. Hier kan je het park van kasteel Cortewalle verkennen. Neem (met je rug naar het cultureel centrum) het pad naar R, einde pad R, loop voorbij het terras van het Cultuurcafé, sla L af, loop over het bruggetje naar de poort van het kasteel, volg het pad naar het kasteel.

Kasteel Cortewalle is een prachtige waterburcht, gelegen in een uitgestrekt park van 10 ha. Het oudste gedeelte van deze parel in het bouwkundig patrimonium van Beveren dateert uit het begin van de 15de eeuw. Het kasteel werd tot 1960 bewoond. In 1966 werd het aangekocht door de gemeente. In 2007-2008 kreeg het kasteel een facelift. Nu maakt het deel uit van het Cultuurcentrum Ter Vesten. Raadpleeg de UiT in Vlaanderen kalender voor een overzicht van tentoonstellingen, kasteelconcerten, aperitiefgesprekken, ... die in het kasteel georganiseerd worden. De mooi gerestaureerde kamers en de huiskapel zijn een bezoek waard. Op de zolder van het kasteel is de blikvanger het gerestaureerde Aubussontapijt (9,5 x 6 m), dat in een op maat gebouwde geklimatiseerde box onder een glazen loopvloer ligt. In het uitgestrekte park bevinden zich een 18de-eeuws koetshuis met oranjerie (nu taverne-restaurant), een ijskelder en een gietijzeren hangbrug uit 1905. Verschillende kunstwerken sieren het kasteel en het park.

Van mei tot september kan je elke eerste en derde zondag van de maand om 15 uur het kasteel gratis bezoeken. Je hoeft hiervoor niet te reserveren! De gids wacht je op bij de ingang van het kasteel.

Wandel terug naar de parking, vertrek en sla op het einde van de parking (aan het stopbord) naar R af, 1KL (voor kerk), L aan de volgende verkeerslichten 'Bosdamlaan', neem verderop de tunnel, 1WR 'Piet Stautstraat', volg na 1,2 km de weg naar R, EiWL (naast spoorweg), 1WL richting 'Hof Ter Saksen', rij tot op de parking en stop, wandel door de houten poort van de hoeve de tuin in. Wandel verder door de tuin tot in het park van het kasteel.

Het domein Hof ter Saksen is een van de schaarse parkbossen in het Waasland. Het prachtige 18de-eeuwse kasteel is het absolute pronkstuk van dit park. Met een oppervlakte van 13,5 ha is er in dit park ruimte genoeg voor de enorme diversiteit aan beplantingen, interessante boomgroepen, waterpartijen en gazons. Je kan er met een gids wandelen in het arboretum, de natuurtuin, de hoogstamboomgaard en de beekvallei. Het park is in de zomer alle dagen open van 10 tot 20 uur. De tuinafeteria in de oranjerie is open op zon- en feestdagen van 14 tot 18 uur.

Wandel naar je wagen, vertrek en rij terug tot aan de weg, sla R af, 1WR (vlak voor spoorweg) 'Bosstraat', hou vlak daarna R aan en volg de kronkelende Bosstraat ongeveer 2 km, EiWR 'Melselestraat', EiWR 'Keizerstraat', parkeer in de buurt van kerk, wandel naar de hoofdingang van de kerk.

Haasdonk is één van de acht Beverse deelgemeenten en telt iets meer dan 4.000 inwoners. Eind 18de eeuw speelde het dorp een belangrijke rol in de Boerenkrijg. In de bossen van Haasdonk staat nog een herdenkingsplaats voor deze woelige jaren. Brussels minister Pascal Smet en Stranger Alex Boeye zijn enkele bekende Haasdonkenaars. Ook de Tibeertfietsroute passeert door Haasdonk.

Rij verder, aan het stopbord Rd (!) richting 'Steendorp' en 'Temse', EiWL 'Bergstraat' richting 'Bazel' en 'Steendorp', 1WR 'Vestingstraat' (doodlopende straat) richting 'Fort van Haasdonk', rij voorzichtig verder op deze ongelijke kasseiweg, parkeer voor het fort.

Na de Frans-Duitse oorlog van 1870-1871 werd rond Antwerpen een nieuwe fortengordel gelegd. In een tweede fase na 1906 werd de 'Vesting Antwerpen' nog verder verstevigd. Het is in deze periode dat de forten Breendonk, Liezele, Bornem en Haasdonk werden gebouwd. Deze forten werden volledig in beton uitgevoerd. Het fort van Haasdonk kon in oorlogstijd ongeveer 330 manschappen herbergen. Het fort heeft in de Eerste Wereldoorlog niet in actie kunnen komen. Beschieting en uitschakeling van de forten Walem en Sint-Katelijne-Waver, waarop de Duitse aanval met zware artillerie zich concentreerde, leidde tot het verlies van de Vesting Antwerpen. Ook in de Tweede Wereldoorlog heeft het fort geen actie gevoerd. Het fort is nu eigendom van Fernand Huts van Katoen Natie en staat onder beheer van Natuurpunt. Het dient als overwinteringsreservaat voor vleermuizen en is niet publiek toegankelijk. Rond het fort kan wel gewandeld worden.

Wandel naar je wagen, vertrek en sla op het einde van de kasseiweg naar R af, 1WR (vlak voor brug over E17), sla 850 meter verder L af richting 'Dierenhotel MAYAR KHELA', volg aan de driehoekige middenberm de weg naar L, neem de brug over de E17, volg aan de volgende driehoekige middenberm de weg naar R, volg verderop de weg naar L 'Elsstraat-Zuid', KRd 'Houtbriel' (stopbord !!), 1KL 'Veldstraat', blijf de weg 1,3 km volgen tot aan de spoorlijn en buig daar mee af naar L, rij onder de brug door, EiWL 'Parklaan', meteen daarna EiWL (!!), rij aan het volgende stopbord naar R 'Kouterstraat', 1KL 'Akkerstraat' (aan verkeerslichten), EiWR 'Kamiel Wautersstraat', EiWL, parkeer aan de kerk, neem een gratis parkingticket (15 min), loop terug naar de straat en stop aan het standbeeld van Priester Poppe naast de Onze-Lieve-Vrouwkerk.

Edward Poppe was een Vlaamse priester die 1890 geboren werd in Temse. In 1999 werd hij zalig verklaard. Zijn sterk eucharistisch georiënteerde spiritualiteit had veel invloed en hij had een groot aandeel in de opkomst van de beweging van de Eucharistische Kruistocht. Zijn gebedenboekje 'Bij de

kindervriend' was voor zijn tijd een meesterwerkje van pedagogische aanpassing. Hij had veel aandacht voor de armen en de jongeren. Zijn geboortehuis in Temse staat open voor het publiek. Ook de Onze-Lieve-Vrouwkerk is een bezoekje meer dan waard. Ze werd rond 770 gesticht en verschillende keren heropgebouwd. De achthoekige vieringtoren uit 1721 is een klassiek voorbeeld van de barokstijl.

Wandel naar je wagen. Zo dadelijk rij je langs het gemeentehuis en administratief centrum De Zaat en doe je een toertje door de nieuwe wijk, gebouwd op de terreinen van de voormalige Boelwerf.

De scheepswerf in Temse, aan de oevers van de Schelde, werd opgericht in 1829 door Bernard Boel. Hij was timmerman en begon met de bouw van kleine houten rivierboten. Het bedrijf kende tot 3.000 werknemers en was de grootste werkverschaffer in de streek. Meer dan 100 jaar zorgde het voor het welzijn en de welvaart van de streek. In 1996 verliet het laatste schip de werf. Daarmee viel het doek over de zeescheepsbouw in Temse én in België.

In 2000 werd het Gemeentebestuur eigenaar van het voormalig administratief gebouw en de omliggende gronden (2 ha). De overige 84 hectare werden verkocht aan de privésector en werden verdeeld in een woonzone (900 wooneenheden) en een KMO- en industriezone. Momenteel getuigt enkel nog een kraan van het roemrijke verleden van de Boelwerf. Zij is een blijvende hulde aan de scheepsbouwers en is als monument beschermd.

Vertrek en rij terug tot aan de weg, sla L af en meteen R richting 'AC de Zaat', neem voorbij het administratief centrum de 2WR 'Paneellaan', EiWL, opnieuw EiWL, volg verderop de weg naar L 'Philippe Saverysstraat', rij terug tot aan de kerk, rij voor de kerk naar R, 1WR 'Wilfordkaai', rij naast de Schelde verder, 1WL 'Consciencestraat', neem op het rond punt de tweede afslag onder de Gewestweg door, 1WR 'Fonteinstraat'(aan het pleintje) en meteen Rd, 3WR 'Scouselestraat' (na 1,3 km), blijf de weg 1,5 km volgen tot in Steendorp.

Steendorp, een deelgemeente van Temse, heeft zijn naam niet gestolen. Het stond ooit gekend voor zijn steenbakkerijen die de klei uit de ondergrond van de Wase cuesta verwerkten. De bijnaam van de Steendorpenaars is de mosterdpotten. Die kregen ze door de vorm van de toren van de Sint-Jan-Evangelistkerk.

Rij verder, EiWL, EiWR en meteen terug naar R, rij verder tot aan de kerk van Rupelmonde, parkeer op het Mercatorplein.

Mercator werd in 1512 in Rupelmonde geboren als Gerard de Cremer. Zijn vader was daar met zijn hoogzwangere vrouw op bezoek bij zijn broer Gijsbrecht, kapelaan van het plaatselijke godshuis. Meteen na de geboorte trok het gezin terug richting Gangelt in Duitsland. Mercator keerde in zijn kinderjaren terug naar zijn oom Gijsbrecht, die hem Latijn bijbracht. In 1544 zat hij enkele maanden in de gevangenis van de Graventoren in Rupelmonde, gearresteerd op verdenking van Lutheranisme. Rupelmonde is een deelgemeente van Kruibeke en ligt aan de Schelde, bij de monding van de Rupel. Het dorp telt ongeveer 3.000 inwoners. Door haar ligging kon Rupelmonde zich ontwikkelen tot een belangrijke handelsplaats en bezit het zelfs vanaf de 14de eeuw stadsrechten. Pas in de late middeleeuwen volgde een economische neergang. Tegenwoordig is Rupelmonde een rustig dorpje, dat veel aandacht geniet van toeristen. Die voelen zich aangetrokken door de aanwezige historische sfeer. Verspreid over Rupelmonde staan 33 zonnewijzers, in verschillende soorten, opgesteld.

Rij verder tot aan de witte kapel en parkeer. Van hier zie je de Graventoren.

De Graventoren in Rupelmonde is de restant van een waterburcht uit de 12de eeuw gebouwd door de graven van Vlaanderen ter verdediging van de Schelde en de Rupel. Het gebouw raakte al snel in verval. Filips de Stoute herstelde de burcht grondig in 1389 en verruimde het tot een kasteel met

zeventien torens. In 1583 werd de burcht grotendeels verwoest. Het kasteel was lang een gevangenis waar verschillende historische terechtstellingen plaatsvonden. Ook Mercator zat er in 1544 gedurende zeven maanden gevangen op beschuldiging van ketterij. In 1678 werd het Gravenkasteel opnieuw ernstig vernield. De stenen werden nadien gerecupereerd door de plaatselijke bevolking voor o.a. de Onze-Lieve-Vrouwekerk. Vandaag is er een klein Schelde- en Mercatormuseum ingericht. Als je de kans hebt om de toren te beklimmen, geniet dan zeker van het spectaculaire zicht op de Scheldevallei. Onder de toren bevindt zich een onderaardse gang en kan je de kerkers zien waar Mercator werd gevangen gehouden. De toren is gratis te bezoeken op zaterdag en zondag van 11 tot 17 uur en van dinsdag tot vrijdag van 13 tot 17 uur.

Ga met je rug naar de deur van de kapel staan, wandel naar de Getijdenmolen die iets verder aan de linkerkant ligt.

De Getijdenmolen in Rupelmonde is, met het grootste binnenwaterrad van België, een echt erfgoedpareltje. Op deze plaats stond met zekerheid in 1187 al een molen. De huidige dateert uit 1517. De molen is gratis te bezoeken en heeft dezelfde openingsuren als de Graventoren.

Wandel naar je wagen, keer om, neem meteen het kleine straatje R 'Ankerstraat', blijf de weg 1,6 km volgen, EiWL (aan driehoekige middenberm), 1WR 'Eikenlaan', 1WL 'Vilain XIII-laan, 1KR 'Parklaan', Rd aan pleintje met 3 bomen, EiWL en meteen R, 1WR 'Dorpstraat', parkeer aan de kerk van Bazel.

Bazel werd bij de verkiezing tot 'mooiste dorp van Vlaanderen' genomineerd als één van de Oost-Vlaamse kandidaten. Deze Kruibeekse deelgemeente van ongeveer 5.000 inwoners is dan ook een uitzonderlijk mooie parel in het Wase landschap. Het kent een rijke en zichtbare geschiedenis als één van de oudste nederzettingen in het Waasland. Dankzij haar ligging aan de Schelde geniet Bazel nog eens van een prachtig stukje natuur die zo eigen is aan de Scheldedelta. Naast deze potpolders kan je tijdens een wandeling in de beschermde Vallei van de Drie Beken nog typisch Wase elementen zoals de bolle akkers, een wilgenveld en belangrijke middeleeuwse hoeves aantreffen.

De huidige 14de eeuwse gotische Sint-Pieterskerk was reeds voor 964 een romaanse bidplaats. Deze wordt intussen niet meer voor erediensten gebruikt. Verenigingen maken er dankbaar gebruik van voor het organiseren van evenementen zoals tentoonstellingen, recepties of muzikale optredens. En dan is er natuurlijk nog het kasteel Wissekerke.

Loop naast de kerk verder richting de poort die naar het kasteel van Wissekerke leidt, wandel tot aan het kasteel.

Het kasteel van Wissekerke is een waterburcht en stamt grotendeels uit de 15de eeuw. Het kasteel was gedurende eeuwen de hoofdresidentie van de adellijke familie Vilain XIII. Deze oude familie leverde 139 jaar lang de burgemeesters van Bazel. Door de eeuwen heen is het kasteel grondig verbouwd en gerenoveerd. Het kasteel van Wissekerke was één van de eerste kastelen in ons land in neogotische stijl waarbij de vroegere Empire-elementen waren geïntegreerd. Deze stijlkenmerken zijn tot op heden nog steeds overheersend aanwezig in het kasteel zoals in het grote salon, de vestibule en de Egyptische zaal. Sinds 1989 is het kasteel eigendom van de gemeente Kruibeke. Het kasteel is heringericht en is in hoofdzaak bedoeld om een tijdsbeeld weer te geven van de vroeg 19de eeuwse glorieperiode van de familie Vilain XIII. Je kan het kasteel bezoeken van 1 april tot 30 september op dinsdag, woensdag en donderdag van 13 tot 17.30 uur en op zondag van 14 tot 18 uur. Kostprijs: € 5 per persoon.

Het kasteel is gekend om zijn hangbrug, één van de oudste overgebleven exemplaren in Europa en naar verluidt de oudste gietijzeren constructie van het continent. Het is een kettinghangbrug met houten loopplanken die in 1824 werd gebouwd.

Wandel naar je wagen, neem dezelfde straat terug (Dorpsstraat), vervolgens KRd (!!!) 'Kerkstraat' richting 'Haasdonk', blijf de weg 3,7 km Rd volgen tot op het einde, EiWR 'Lange Heihoekstraat', 3WL (schuin), hou L aan aan de eerste straat die naar R gaat, daarna EiWR, sla 1,3 km verder L af naar de taverne, speeltuin en kinderboerderij 't Pachtgoedhof, parkeer verderop en loop naar 't Pachtgoedhof.

Wandel naar je wagen en rij terug naar de hoofdweg, sla R af, 1WR 'Akkerstraat, EiWR 'Warandestraat', 1 km verder EiWR 'Vossenstraat', KRd (!), neem de brug over de E17, je rijdt nu langs de gevangenis 'Poort van Beveren', een modern fort.

Melsele is een deelgemeente van Beveren. Deze deelgemeente heeft meer dan 10.000 inwoners en is dicht bebouwd. De kern sluit door woonuitbreiding aan bij de kern van Beveren-centrum. Vroeger was Melsele meer landelijk en bekend voor zijn klompenmakerijen. Bezoek in de aardbeigemeente Melsele zeker eens de Onze-Lieve-Vrouwekerk en de kapel van Gaverland, een bekend bedevaartsoord.

EiWR 'Priemstraat', 2WR 'Parmastraat', 2WL 'Pauwstraat', steek 2 x de spoorweg over (!), KR 'Grote Baan tot aan rondpunt, daar de vierde afslag nemen en meteen L 'Lange Haagstraat' EiWL 'Hennenneststraat', EiWL 'Kalishoek', KR 'Dambrugstraat', EiWR, KRd richting 'Kallo-Centrum' (aan verkeerslichten), steek daarna de E34 over, stop 1,3 km verder aan het gemeenteplein van Kallo waar je het vroegere gemeentehuis en het politiekantoor kan vinden en parkeer.

Ook Kallo is een Beverse deelgemeente. Het dorp ligt vlak bij de Schelde. Een groot deel van het grondgebied is ingepalmd door de Waaslandhaven. Het dorp bestond al in de 12de eeuw onder de naam Calloo. Het is in de loop van de geschiedenis vaak in brand gestoken of onder water gezet. De naam Kallo verwijst naar een bosje op een hoge zandrug nabij een rivier, de Melkader. Kallo ontwikkelde zich als een bloeiend polderdorp met de suikerfabriek langs de melkader als hoogtepunt. In Kallo kan je een bezoek brengen aan het gemeentehuis, het Hof ten Damme en het Fort Liefkenshoek.

Volg met je rug naar het vroegere gemeentehuis de 'Victoriestraat' naar R richting 'Doel', 2WR 'Fabriekstraat' richting 'Doel'. Opgelet, we komen zo dadelijk aan de Kallosluis waarvan één van de twee bruggen omhoog kan staan.

Optie 1 (de rechter brug staat omhoog): EiWL richting 'Ring', EiWR richting 'Fort Liefkenshoek', rij over de Kallosluis, neem op het rond punt de eerste afslag, 1WL 'Ketenislaan'.

Optie 2 (geen brug of de linker brug staat omhoog): EiWR richting 'Doel', voorbij de Kallosluis 2WR

De Waaslandhaven is het deel van de haven van Antwerpen dat zich op de linkeroever van de Schelde bevindt op het grondgebied van de gemeente Beveren. Sinds de Middeleeuwen probeerde men het slik en schorregebied rond Kallo in te polderen. De definitieve inpoldering van Kallopolder dateert van 1653. In de jaren 60' van de vorige eeuw maakte de stad Antwerpen plannen om ook de linkeroever van de Schelde te koloniseren met havenactiviteiten. Vruchtbare polders maakten plaats voor havengebied vanaf 1971. De Kallosluis waar we juist over reden werd eerst gebouwd. Deze sluis vormde de toegang tot de Waaslandhaven. Daarna volgde de aanleg van het Waaslandkanaal, met daarop de drie grote havendokken: het Doeldok, het Vrasenedok en het Verrebroekdok. Het Deurganckdok werd in 2005 geopend, in 2017 werd dan een nieuwe zeesluis geopend die het Deurganckdok verbindt met het Waaslandkanaal: de Kieldrechtssluis. Bij het opspuiten van poldergronden die niet direct ontwikkeld werden, creëerde men nieuwe habitats die onbekende vogels naar de polder trok. Met de opgang van de wetgeving op het (Europees) natuurbehoud werden er natuurgebieden aangelegd zoals het Rietveld van Kallo, Verrebroekse plassen, Vlakte Van Zwijndrecht, enz. Schelde-natuur gaat hier samen met landbouwactiviteiten en havenontwikkeling. Deze drie-eenheid duurt al vele jaren en is nog lang niet ten einde.

Blijf deze weg bijna 5 km volgen en sla R af aan de wegwijzer 'Fort Liefkenshoek' (doodlopende straat), rij tot aan het fort en parkeer.

Fort Liefkenshoek was een militaire vesting gebouwd in 1579 tegenover het fort Lillo aan de rechteroever. In de periode 1585-1786 was het een vooruitgeschoven post van de Republiek de Verenigde Nederlanden. Deze Republiek beheerste de Schelde tot vlak voor de stad Antwerpen. Vanuit Lillo en Liefkenshoek werd een fiscale barrière in stand gehouden die nadelig was voor de handelspositie van de Antwerpse haven. In 1894 werd fort Liefkenshoek een hospitaal (lazaret) van de quarantainedienst op de Schelde tot 1952. Na de Tweede Wereldoorlog werd het fort gebruikt als basis en depot van de Belgische marine. Van 1964 tot 1973 deed het dienst als vakantieoord van het Belgische leger voor beroepsmilitairen en hun families. Daarna werd het fort gesloten tot het in juni 1980 werd aangekocht door de gemeente Beveren. Nu is er een interessant bezoekers- en belevingscentrum geïnstalleerd. Het fort kan bezocht worden tussen 9.30 en 17 uur, behalve op maandag en dinsdag. De toegang is gratis.

Hier eindigt onze tocht. We wensen je een goede en veilige terugreis en hopen je spoedig terug te zien op een activiteit van Landelijke Gilden.